

Bøgholm: Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til det, der er sagt under denne debat, allerede af den grund, at tidspunktet vel må forekomme at være ikke altfor heldigt for en debat af denne art, og jeg kan ikke andet end beklage, at man ikke har udsat denne debat i alt fald i en 14 dages tid, således at situationen efter Berlinkonferencen kunne være kommet til at ligge noget klarere, end den kan siges at gøre i øjeblikket, hvor konferencen knap nok er forbi.

Det har været ganske naturligt, at Berlinkonferencen er blevet udgangspunktet for de forskellige bemærkninger, der er gjort under denne debat. Den konference, der har været i Berlin, tror jeg ikke har været nytteløs, jeg tror tværtimod, den har bidraget til på forskellige områder at skabe klarhed. Den har vel ikke mindst vist, at det, man kalder den nye russiske politik, er en politik, der ikke er udenrigspolitisk bestemt, men en politik, der er indenrigspolitisk bestemt, bestemt af et diktatur, der søger popularitet, således som ethvert diktatur historien igennem har søgt det i sin første periode. Man kan vel sige om den russiske politik; vi har været og er stillet overfor, at det først og fremmest er en forbrugspolitik, det er en politik, der søger at gøre det muligt at stille flere varer til rådighed for den russiske befolkning, og derigennem åbner denne politik utvivlsomt mulighed for en aktivering af øst-vesthandelen.

Jeg deler ganske det ærede medlem hr. Thorkil Kristensens synspunkter i denne retning, og jeg vil gerne til de bemærkninger, han fremsatte, føje, at det har vist sig både den ene og den anden gang, at den russiske handelspolitik er udenrigspolitisk bestemt, langt mere end den er indenrigspolitisk bestemt. Vi behøver blot at tænke på, hvordan der blev sendt hvede til Frankrig umiddelbart før et valg, hvordan der blev lavet en handelsaftale med Pakistan om udveksling af bomuld og hvede, skønt der ikke var noget som helst økonomisk grundlag for denne aftale, men hvor de politiske interesser fra russisk side var så ligetil, eller hvordan der

umiddelbart før valget til Berlins byråd blev sendt flæsk til Berlin — så kan man jo overveje, hvad dette flæsk kunne blive kaldt. Det betyder naturligvis ikke, at det ikke vil være rimeligt også for vort land at udnytte de muligheder, denne situation giver, men det betyder, at det ville være afgørende urigtigt, om man ville basere dansk udenrigspolitik på muligheder på det russiske marked.

Det kan vel heller ikke være andet, end at en russisk politik, der ser det som et af sine formål at føre varer ind i landet, må gøre det muligt at få Rusland i tale på en anden måde end før, må muliggøre rejser med personlig kontakt, og jeg tror, det vil være overordentlig vigtigt, at man udnytter disse muligheder i det omfang, det overhovedet kan lade sig gøre, og at man udnytter dem ikke blot overfor Sovjetunionen — vi er jo meget tilbøjelige til, når vi taler om Østen, at tænke alene på Sovjetunionen — men at vi udnytter disse muligheder også overfor de andre øststater i hele det omfang, det overhovedet kan lade sig gøre.

For at nævne en ganske enkelt ting — man kan sige, det er en lille ting, og det er det vel — vil jeg henvise til, hvorledes der i øjeblikket forhandles med Scalaoperaen i Milano om gæstespil i Rusland. Man kunne måske tænke sig gæstespil fra Det kongelige Teater i Rusland og russisk gæstespil i Danmark, og der kunne selvfølgelig nævnes mange andre forhold, med hensyn til hvilke noget lignende kunne gennemføres.

Selvom vi nærer ønske om at udnytte hver eneste mulighed, der gives for at fortsætte samtalerne med landene i øst, er det vor pligt at erkende, at Berlinkonferencen ikke har ført til nogen afspænding, men vel tværtimod vist, at selve grundlaget for en afspænding mangler. Dansk politik kan altså med andre ord ikke — uanset hvad vi ønsker, og vi er vel enige om, hvad vi ønsker — bygge på håbet om en afspænding i den nærmest kommende tid, og dermed har uægtelig det militære problem fået en endnu større betydning, end det har haft